

> delimburger.nl zaterdag 9 maart 2019

Horizon

De wereld in een wijk

In de Luikse wijk Bressoux wonen ruim 16.000 mensen uit zeer uiteenlopende culturen en geloven. Wat denken de inwoners zelf over actuele onderwerpen als migratie, racisme, nationalisme, integratie, radicalisering of de positie van migrantenvrouwen? Daarover gaat de expositie 'I Believe | De wereld in een wijk' in Centre Céramique in Maastricht.

HORIZON // 2-3

FOTO: HJ HUNTER

Smeltkroes onder het vergrootglas

DOOR JOHAN VAN DE BEEK

**INTERVIEW
DE MULTICULTURELE WIJK**

Na de aanslagen van 9/11 begon hij zich zorgen te maken over de wereld. Hij, iemand die zelf niet religieus was, vond dat hij iets moest gaan doen met geloof, met gemeenschappen. „Als je iets lange tijd met kracht hebt verworpen, is dat een teken dat je er iets mee hebt.” Een gesprek met fotograaf **Henk de Jager** uit Maastricht.

Ongeveer twintig minuten rijden van Maastricht ligt een wereld die niet velen kennen. Bressoux. Een wijk met een naam. Een reputatie. Het is deze wijk in Luik die centraal staat in het project *I Believe - De Wereld in een Wijk*.

Waarom Bressoux?

„Ik wilde weten hoe het was om in een superdiverse wijk te wonen. Bressoux is dichtbij Limburg en op een bijzondere manier ook heel veraf. Het is een vrij compacte wijk. Zestienduizend mensen. Marokkanen, Tunesiërs, Turken, Yezidi's, Armenen, Senegalezen, Congolezen, Koerden, Italianen, Syriërs, Roma. En Belgen. In de jaren tachtig en negentig was dit een beruchte wijk. Criminaliteit en geweld van jongeren. Zelfs de politie en ambulances meden de buurt. Berucht waren de vijf hoogste flatgebouwen, met in elke flat een concentratie van mensen uit dezelfde etnische groep. Pas nadat de flats waren afgebroken en de bewoners elders gehuisvest, keerde de rust terug in de wijk. Toch heeft dit deel van Luik nog steeds een negatief imago. Luikenaren spreken nog altijd over 'Tanger aan de Maas'. Vanwege de vele Arabische winkels.”

Wat was het moment waarop het idee kwam?

„Eerst was er die dag, 9/11, de aanslagen van 11 september 2001 in de Verenigde Staten. De dag waarop de wereld veranderde. Ik

was zelf niet religieus en had nooit andere dan meestal negatieve gedachten gehad over geloof en geloven. Als je dingen met kracht verwerpt, is dat echter vaak een signaal dat je er iets mee hebt. Na die dag besloot ik me te verdiepen in de vraag hoe we met elkaar kunnen samenleven in een wereld die steeds diverser en tegelijkertijd steeds minder verdraagzaam wordt. Waarom slaan mensen elkaar de koppen in vanwege religie? Waarom haten mensen vreemdelingen? Ik moest er iets mee doen. Ik ging me inlezen. Bijvoorbeeld *De zijderoutes* van Peter Frankopan. Hij gaat diep in op de wortels van onze beschaving door het zwaartepunt van de wereld te verleggen naar het oosten. Het is een manier van naar de wereld te kijken door je blik een kwartslag te draaien. Er kwam pas echt iets van de grond toen ik vier jaar geleden in de tuin zat van mijn huis in Maastricht en nadacht over de thema's waar ik de komende tien jaar als fotograaf mee bezig zou willen zijn. Ik ben altijd een verhalenverteller geweest. Ik deed bedrijfsjournalistiek en marketing. Heb een eigen bedrijf. Fotografie was lange tijd een stille passie. In april 2016 begon ik in Bressoux te werken. En in mei 2018 was er een expo in Het Nederlands Fotomuseum van een serie van mij. Dat was voor mij het moment waarop ik dacht: ja, nu durf ik mezelf wel fotograaf te noemen.”

Wat was je methode?

„Ik wilde de mensen van Bressoux aan het woord krijgen. Je kunt wel

Foto links: Henk de Jager in de Luikse wijk Bressoux. FOTO NICO BASTENS

Foto linkszonder: gemeenschapshuis van Yezidli's in Bressoux. FOTO HJ HUNTER

van alles *over ze zeggen* en vinden, maar hoe denken ze zelf over de thema's van deze tijd?

Ik ging aanvankelijk ook opzettelijk met de grootste lens die ik had de wijk in. Niets stiekem doen. Mensen kwamen om me af. Met vragen. Wat doe je hier? En zo begon het.

Het project werd steeds groter. Filmen en fotograferen gaat niet in je eentje. Fotografen Nico Bastens en Paul Salemink sloten zich aan. We hebben nooit een probleem in de wijk gehad. We hebben ons altijd veilig gevoeld.

Ik ben er ook ingestapt zonder vooroordelen of meningen. Wat ik bood, was oprechte interesse. En wat ik tegenkom, laat ik zien. Ik heb niets weggelaten. Ook niet de dingen die schuren. Ik ben even geïnteresseerd in het verhaal van de oorspronkelijke bewoner die zich niet meer herkent in de wijk en zich ergert aan verloedering als in de angst en verwachtingen van de nieuwkomers.

Zo portretteerden we Popeye, die bij de Belgische marine zat en zich een echte nationaliteit noemt. Hij voelt zich niet eerlijk behandeld. Volgens hem krijgen gewone arbeiders geen hulp van de overheid en migranten wel. En er is Mireille die zich migrant in eigen land voelt. Ze organiseert activiteiten voor de buurt, maar is gefrustreerd dat de vreemdelingen wegblijven.

Er is Ghassan die met zijn gezin vluchtte uit Aleppo en tot zijn verdriet ziet hoe zijn zonen zich afkeren van de islam. En Marieme die laat zien dat

“We hebben nooit een probleem in de wijk gehad. We hebben ons altijd veilig gevoeld.”

Henk de Jager

moslims in Europa een vrij en autonoom leven kunnen leiden zonder zich te laten opsluiten in hun eigen culturele cocoon. En dan is er Miko, het Armeense bokstalent. Die vindt dat de overheid jongeren moet dwingen om te werken.

En er is Fouad, de voorzitter van de grootste moskee, die kritisch is, ook naar de eigen gemeenschap toe. Zo zijn er verschillende hoofdrolspelers. We geven ze allemaal een podium.”

Wat hoop je dat de bezoeker van de tentoonstelling opsteekt?

„Ik hoop dat het effect is dat naarmate je meer weet over iets, je ziet dat de wereld complexer is dan je dacht voordat je naar binnen stapte. Als je je open kunt stellen voor alles wat je nog niet weet, wordt

het leven rijker en alles om je heen zachter. Als de bezoeker van de tentoonstelling door de verhalen geprikkeld wordt om zijn eigen overtuigingen tegen het licht te houden, dan is het project voor mij geslaagd.

Ik denk dat je iets meer begrip krijgt voor de manier waarop mensen veiligheid en geborgenheid zoeken binnen de eigen groep. En het is interessant om anderen te horen praten over wat zij zien als hun eigen identiteit.

Wat ik wel bijzonder vind, is dat alle mensen die hebben meegedaan op de opening bij Centre Céramique aanwezig zijn. Want het mag dan wel een multiculturele wijk zijn, de verschillende groepen komen nauwelijks bij elkaar op bezoek. Ze wonen wel naast elkaar maar niet met elkaar.”

REAGEREN?
johan.vandebeek@delimburger.nl

Twee moslimmeisjes

Een van de meest intrigerende foto's uit de expositie 'I Believe/De wereld in een wijk' (zie voorpagina van deze Horizon-bijlage) laat twee moslimmeisjes zien. Ze staan op het voormalige stationsplein van Bressoux in Luik. Ze willen zich wel laten fotograferen, maar dekken hun gezichten af met tablets. Girl Touch, staat er op de roze hoesjes van die

tablets. Hier komen twee werelden samen. Een wereld waarin, althans voor sommige orthodoxen, een taboe rust op het afbeelden van vrouwengezichten. De andere wereld is die van het internet, gesymboliseerd door een hypermodern communicatiemiddel dat de wereld met een paar vegen van een vinger binnen bereik haalt.

Deze foto is ook het affiche geworden voor het project. 'I Believe/De wereld in een wijk' zal na afloop van de exposities in Maastricht en Luik eind 2019 online voortgaan in een interactieve, multimediale documentaire (in Nederlands, Engels en Frans) op een projectwebsite. Het project is ook te volgen op Facebook (I Believe-project).

'I Believe/De wereld in een wijk': een inblik in 'de andere wereld'

De Luikse wijk Bressoux is sinds de jaren zestig een smeltkroes van culturen en geloven. In de expositie 'I Believe/De wereld in een wijk' komen via zeventien fotoseries en twaalf korte films de bewoners en gemeenschappen van de wijk (met en zonder migratieachtergrond) in beeld en aan het woord. Het project is een initiatief van de Maastrichtse fotograaf Henk de Jager (alias HJ Hunter).

Hij fotografeerde en filmde drie jaar lang in het 'Tanger aan de Maas' en wist deuren te openen die voor buitenstaanders doorgaans gesloten blijven. Actuele thema's als diversiteit, migratie en islam passeren de revue via levensverhalen waar de bezoeker zijn eigen wereldbeeld en overtuigingen aan kan toetsen.

De tentoonstelling, met beelden van HJ Hunter, Nico Bastens en Paul Salemink, is te zien in Centre Céramique Maastricht (17 maart-8 juni 2019) en Chiroux Luik (9 mei-13 juni 2019).

Meer informatie over de tentoonstelling en het publieksprogramma is te vinden op www.vistostudio.com.